

Vilalba (Camós, Pla de l'Estany)

PERE CASTANYER I JOAQUIM TREMOLEDA

Aquesta vil·la, molt ben estudiada i publicada (Castanyer i Tremoleda, 1999), que es localitza a migdia de l'estany de Banyoles en el terme municipal de Camós, ha proporcionat poques dades relatives al tema del nostre estudi que, tanmateix, és oportú recollir perquè dins d'un treball de conjunt d'aquestes característiques, el seu interès es multiplica.

Convindria recordar que, de sempre, a partir de notícies esparses però d'indubtable valor, s'ha parlat de l'existència d'una de les necròpolis de la vil·la, d'una certa entitat, que ocuparia, justament, un camp situat cap al nord de l'edifici, a uns 150 m, just a tocar el revolt on la carretera es bifurca en direcció a la urbanització Banyoles Park (fig. 1). Les notícies aplegades que parlaven de restes òssies i de "tombes de *tegulae*", algunes de les quals haurien estat destruïdes en obrir-se l'accés a la urbanització, semblen confirmar-ho, tot proposant una cronologia a partir del segle II (Roure *et al.*, 1988, 47; Castanyer i Tremoleda, 1999, 132). Deixant de banda aquesta informació poc precisa, caldria, ara, ressenyar les dades aplegades durant l'excavació de la vil·la que van permetre identificar una petita àrea d'enterrament baiximperial, amb tres sepultures ben conservades i la constatació de l'existència d'alguna altra, una o dues més, que haurien estat destruïdes pel conreu. És, doncs, numèricament poc important però, com Pla de Palol, potser Tolegassos i algun altre lloc, serveix per confirmar una manera de fer ben documentada, sempre en contextos tardans, d'aprofitar zones abandonades de l'edifici rural que, de vegades i més tard, van tornar a ocupar-se, per disposar-hi sepultures esparses. Tant a Pla de Palol com a Vilalba, les tombes que ocupaven aquestes zones eren majoritàriament de nadons.

A Vilalba les tombes explorades es van trobar ocupant diferents àmbits del nucli residencial central de la vil·la que va sobreviure a l'incendi de finals del segle III. Més endavant, ja en ple segle IV, aquell sector hauria estat abandonat i aprofitat per efectuar-hi algun enterrament: en el pati, la tomba 323, dins de l'àmbit 46, damunt d'una antiga llar la inhumació 728 i més cap a ponent, a la perifèria de l'e-

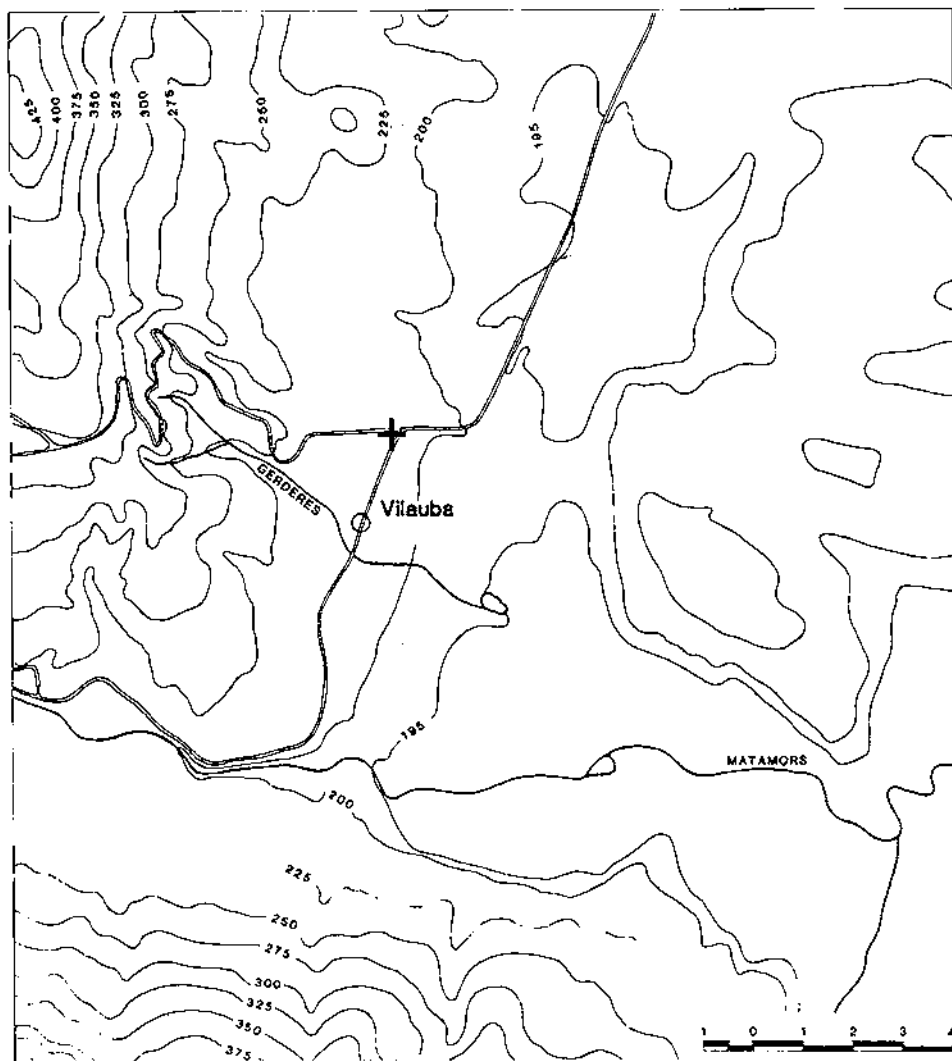

Figura 1. Situació de la necròpoli septentrional, marcada amb una creu.

difici, a uns 10 m al nord-oest de la sepultura 728, l'enterrament 871 (fig. 2). Es van trobar altres evidències fermes de, com a mínim, una altra inhumació i, més probablement, de dues o tres més. D'aquest conjunt que descriurem tot seguit en podem treure, d'entrada, dues conclusions; no defineixen un autèntic cementiri, en trobar-se molt allunyades unes de les altres, i són, ja ho hem dit, majoritàriament deposicions d'infants molt petits. Quedava clar, per la datació d'una de les àmfores usades

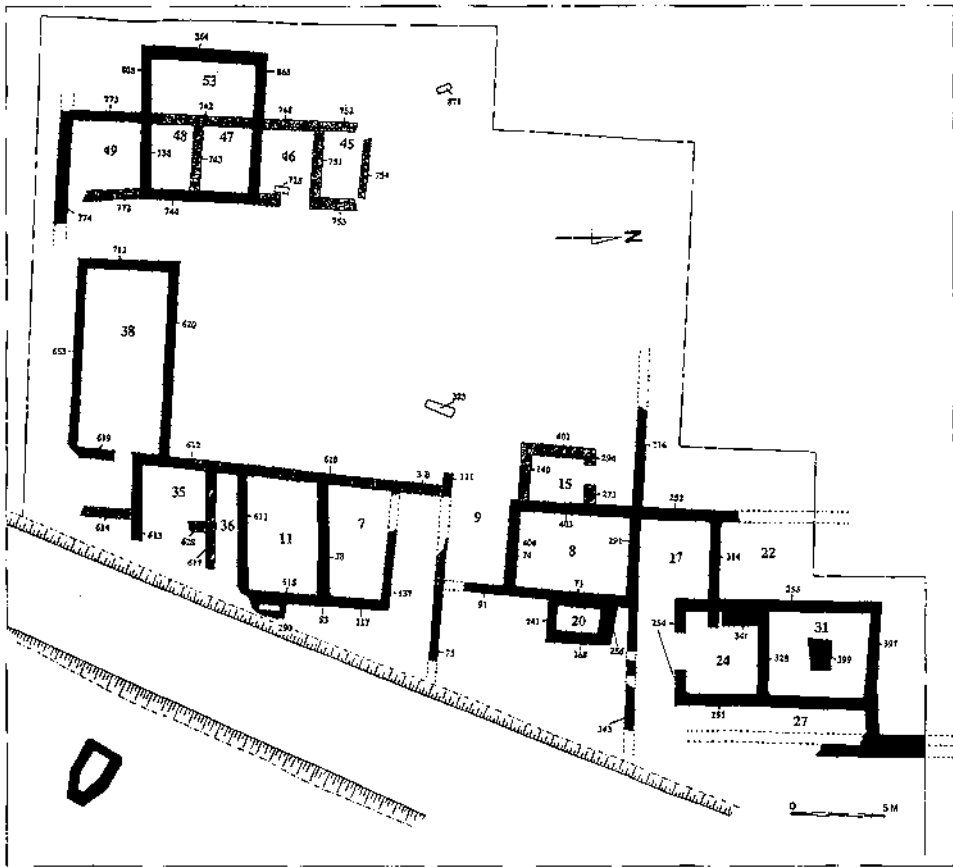

Figura 2. Localització de les tombes tardanes.

com a sepulcre i, sobretot, per raons estratigràfiques ben collades i fermes, que aquestes inhumacions havien estat realitzades dins de la segona meitat del segle IV o molt poc més enllà (Castanyer i Tremoleda, 1999, 132-133).

La tomba 323 (fig. 2 i 3) que es va trobar parcialment malmesa corresponia a un home adult d'entre 20 i 30 anys. Hauria estat una tomba de *tegulae* de secció triangular i probablement amb *imbrices* que, tanmateix, només conservava la soleira, de 4 teules planes posades de través i dues més, verticals, definint capçalera i peus. El cadàver era disposat decúbit dorsal amb el cap a tramuntana i peus a migdia (Roure *et al.*, 1988, 45; Castanyer i Tremoleda, 1999, 132).

La sepultura 728 corresponia a un enterrament infantil, un nadó, en àmfora. El recipient, assimilable a la forma Keay XXV, havia estat tallat per la part baixa de

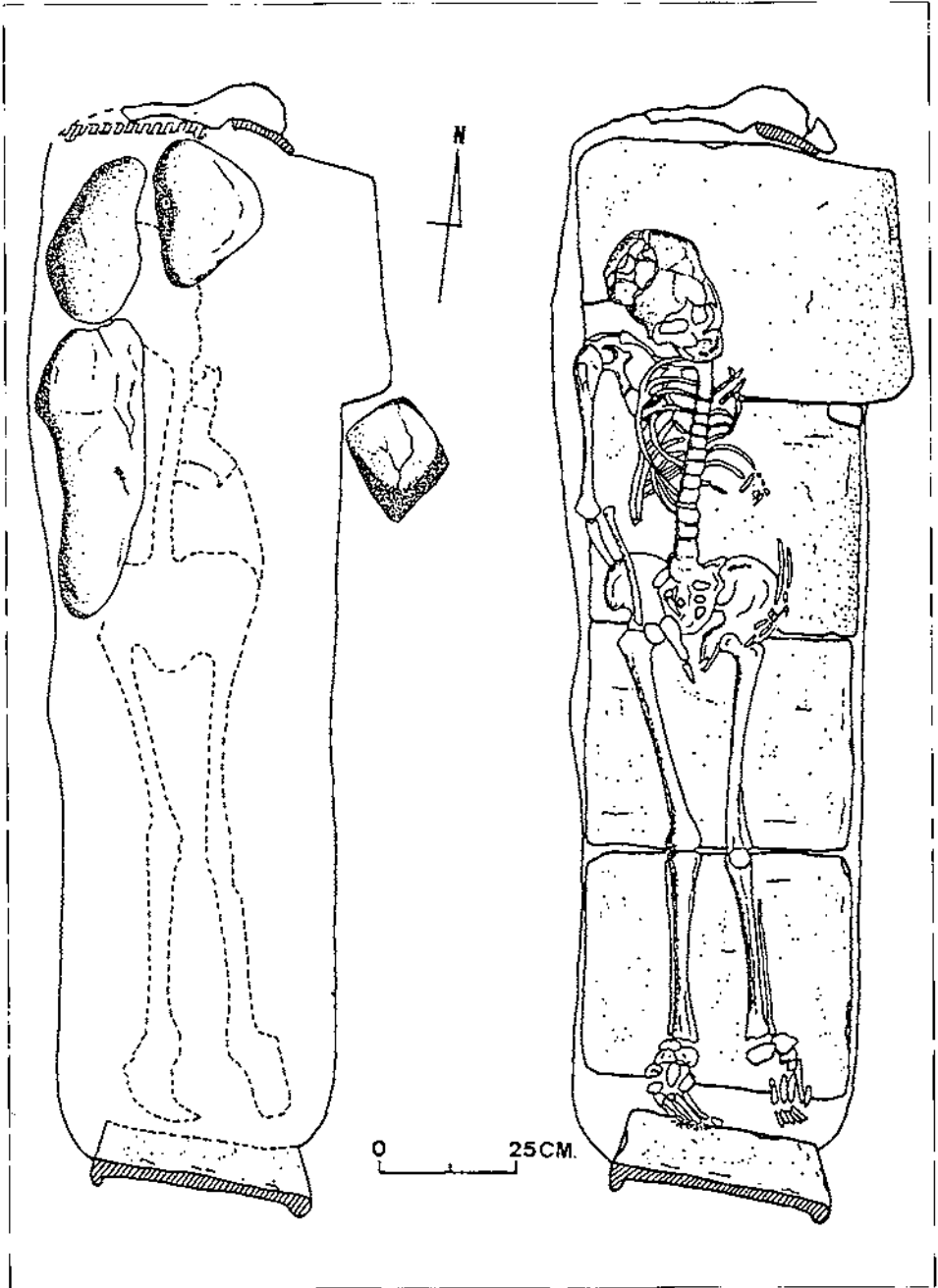

Figura 3. Tomba 323.

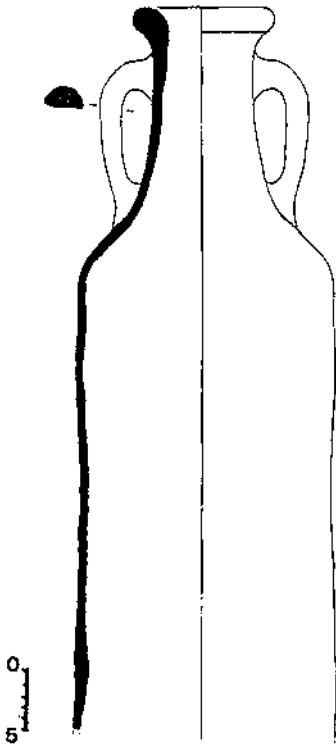

Figura 4. Àmfora de l'enterrament infantil 728.

Figura 5. Cista de l'enterrament infantil 871.

la panxa per fer-lo servir de modest sarcòfag i havia estat clos amb un fragment de *tegula* i algunes pedres. Les restes òssies havien desaparegut pràcticament del tot per la qual cosa no és possible determinar l'orientació, nord-sud o viceversa, ni la disposició del cadàver.

La inhumació 871 (**fig. 2 i 4**) d'un infant no més gran de 3 mesos, es va localitzar a l'interior d'una caixa de lloses de pedra clavades verticalment a terra, rectangular i ben obrada, que no conserva evidències del sistema de cobertura. El difunt va ser disposat decúbit lateral, amb les cames semiflexionades. La desconexió anatòmica de les restes òssies fa pensar en un espai buit, protegit, i que no s'embolcallà el cadàver. El cap era situat al sud-oest.